

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 2066
Warszawa, 9 grudnia 2025 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 33 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt uchwały:

- w sprawie upamiętnienia 120. rocznicy urodzin Romana Brandstaettera.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem uchwały upoważniamy panią posłankę Urszulę Augustyn.

(-) Piotr Adamowicz; (-) Urszula Augustyn; (-) Konrad Fryszak; (-) Krzysztof Gadowski; (-) Zdzisław Gawlik; (-) Elżbieta Gelert; (-) Patryk Jaskulski; (-) Aleksandra Kot; (-) Wojciech Król; (-) Gabriela Lenartowicz; (-) Izabela Leszczyna; (-) Małgorzata Niemczyk; (-) Tomasz Piotr Nowak; (-) Lucjan Marek Pietrzczyk; (-) Kazimierz Plocke; (-) Marek Sowa; (-) Andrzej Szewiński; (-) Henryk Szopiński; (-) Krzysztof Truskołaski; (-) Adrian Witczak.

**UCHWAŁA
SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

z dnia

w sprawie upamiętnienia 120. rocznicy urodzin Romana Brandstaettera

W 2026 r. przypada 120. rocznica urodzin Romana Brandstaettera – wybitnego literata i humanisty, poety, pisarza, dramaturga, tłumacza, polskiego patrioty żydowskiego pochodzenia, który przeszedł na katolicyzm. Stworzył unikalną syntezę judaizmu i chrześcijaństwa, co widać w jego fundamentalnych dziełach o Jezusie.

Roman Brandstaetter urodził się 3 stycznia 1906 r. w Tarnowie. Ukończył szkołę powszechną i uczęszczał do Gimnazjum Męskiego im. Kazimierza Brodzińskiego. Egzamin dojrzałości zdał w 1924 r. w Krakowie. Na Uniwersytecie Jagiellońskim studiował filozofię i filologię polską. W 1929 r. wyjechał na rządowe stypendium do Paryża. Prowadził tam m. in. badania nad działalnością polityczno-społeczną Adama Mickiewicza. Po otrzymaniu doktoratu i powrocie z Francji do Polski, pracował jako nauczyciel języka polskiego. Następnie rozpoczął pracę literacką i publicystyczną w „Kurierze Literacko-Naukowym” i „Miesięczniku Żydowskim”.

Po wybuchu II wojny światowej Brandstaetter wyjechał do Wilna, a stamtąd do Jerozolimy, przez Moskwę, Baku, Iran i Irak. W tym czasie napisał pierwszy dramat - „Kupiec warszawski”. W Palestynie pracował w nasłuchu radiowym Polskiej Agencji Telegraficznej. W latach 40. XX wieku powstał jeden z jego najwybitniejszych utworów – „Powrót syna marnotrawnego”.

W 1946 r. przez Egipt wyjechał do Rzymu, gdzie przyjął chrzest. We Włoszech zainspirowała go postać św. Franciszka, któremu poświęcił m.in. prozatorskie „Kroniki Assyżu” oraz misterium „Teatr Świętego Franciszka”. Na emigracji stworzył kolejne dramaty: „Noce narodowe” i „Przemysław II”, wpisujące się w polski, patriotyczny nurt jego twórczości.

Po powrocie do Polski w 1948 r. w związku z przeszkodami, jakie czyniły mu władze komunistyczne, zamieszkał w Poznaniu. Pełnił tam funkcję kierownika literackiego Teatru Polskiego, a następnie Teatru Wielkiego. W 1950 r. Brandstaetter wraz z żoną przeniósł się na dekadę do Zakopanego. Pod Giewontem powstał m. in. „Upadek kamiennego domu”.

Brandstaetter z wielkim wyczuciem przekładał teksty biblijne zarówno z języka hebrajskiego, jak i greckiego. Łącząc perspektywę semicką z polskim językiem, tworzył literaturę

o uniwersalnym wymiarze. Za najwybitniejsze dzieło prozatorskie Romana Brandstaettera uznawana jest napisana na przełomie lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych czterotomowa powieść historyczna „Jezus z Nazarethu”. To ona stanowiła podstawę do starań, m.in. rektora UJ prof. Józefa Andrzeja Gierowskiego o przyznanie pisarzowi Literackiej Nagrody Nobla.

Roman Brandstaetter był laureatem wielu nagród i wyróżnień literackich w kraju i za granicą, m. in. Fundacji A. Jurzykowskiego w Nowym Jorku, Polskiego PEN Clubu, Ministra Kultury i Sztuki, Nagrody im. J. Kasprowicza, im. Błogosławionego Brata Alberta, Nagrody im. M. Sępa-Szarzyńskiego oraz im. Herdera. Na fali zrywu solidarnościowego w 1980 r. powstał Społeczny Komitet Budowy Pomnika Czerwca 1956, którego został przewodniczącym. Współpracował z wieloma czasopismami, takimi jak: „Kierunki”, „Przewodnik Katolicki”, „W Drodze”, „Tygodnik Powszechny”.

Roman Brandstaetter zmarł na zawał serca 27 września 1987 r. Został pochowany na cmentarzu komunalnym na Miłostowie w Poznaniu.

W uznaniu wszechstronnej działalności literackiej i społecznej Romana Brandstaettera, przekraczanie granic kultur i religii, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej oddaje mu hołd w 120. rocznicę jego urodzin.